

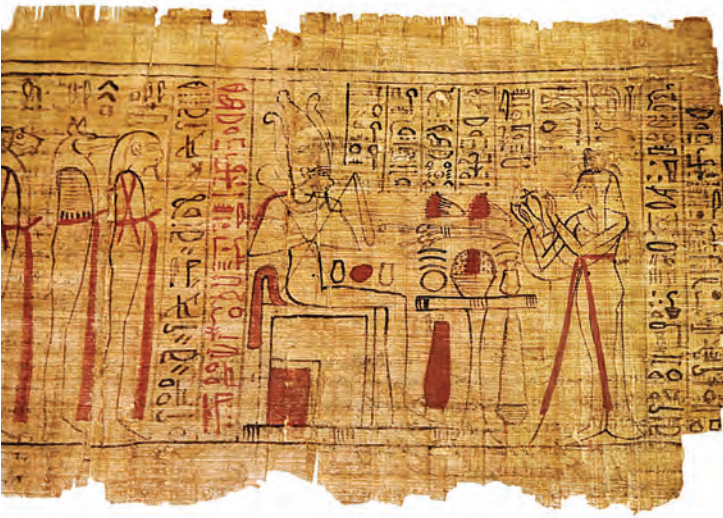
Kitabın Serüveni

Kitap, bilgileri korumanın ve başkalarına aktarmanın en önemli aracı. Peki, eski dönemlerde kitabın yalnızca varlıklı kişilerin sahip olabildiği bir şey olduğunu biliyor muydunuz? Ya da ilk kitapların elle yazılıp resimlendiğini?..

Kil Tablet ve Papirüs

Yazı ilk olarak Mezopotamya'da kullanılmaya başlanmıştı. Burada insanlar kilden yaptıkları tabletlerin üzerine, ucu üçgen biçimli çubuklarla yazı yazıyordu. Sonra da bu tabletler ateşte pişirilerek sertleştiriliyordu. Böylece üzerlerindeki yazılar kalıcı hale geliyordu. Eski Mısır'daysa yazı papirüslerin üzerine yazılıyordu. Papirüs bitki liflerinden yapılan ince, tabaka halinde bir malzemeydi. Papirüsler rulo haline getirilerek saklanıyordu. Mezopotamya'da kullanılan kil tabletlerin ve Eski Mısır'da kullanılan papirüs rulolarının kitabın atalarından olduğu düşünülüyor.

Bu da Elektronik Tablet

Geçtiğimiz yüzyılın sonunda, bilgisayar teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak kısaca e-kitap olarak adlandırılan elektronik kitaplar ortaya çıktı. Artık birçok yayınevi, kâğıda basılmış kitapların e-kitaba dönüştürülmüş hallerini de yayımlıyor. E-kitaplar, bilgisayara yüklenerek okunuyor.

Kâğıttan Önce Parşömen Vardı

Kâğıt, kil tablet ve papirüsten çok sonra Çin’de bulundu. Zaman içinde dünyanın başka bölgelerinde de kullanılmaya başlandı. Kâğıdın yaygınlaşmasından önce birçok yerde insanlar parşömen kullanıyordu. Parşömen, hayvan derisinin işlenmesiyle elde ediliyordu ve tıpkı

papirüs gibi rulo yapılarak saklanıyordu. Zamanla papirüs, parşömen, kâğıt gibi malzemelerden yapılmış tabakalar üst üste koyularak kenarlarından birleştirilmeye başlandı. Böylece bugünkü kitapların ilk örneklerinden biri olan “kodeks” ortaya çıktı.

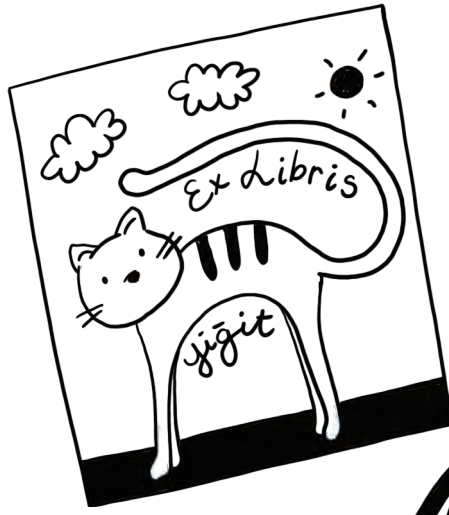
Eski Dönemlerde Kitaplar Nasıl Çoğaltılıyordu?

Eski dönemlerde kitap pahalı ve çok değerli bir nesneydi. Genellikle varlıklı kimseler kitaplara sahip olabiliyordu. Kitaplar elle yazılarak çoğaltılıyordu ve yine elle resimleniyordu. Kitapların elle yazılarak çoğaltılması işi bir meslek haline gelmişti. Daha sonra kitapların baskı yöntemiyle çoğaltılabildiği teknikler geliştirildi. Sonra matbaa makinesi bulundu. Matbaa makinesiyle kısa sürede ve düşük maliyetle bir kitabın çok sayıda kopyası üretilebiliyordu. Bu sayede ucuzlayan kitaplar daha çok insan tarafından alınabilmeye başlandı.

Bu Kitap Kimin?

Kitapların bugünkü kadar yaygın olmadığı dönemlerde, kişiye özel kitap etiketleri üretilirdi. Bu etiketlerin üzerinde kitabın sahibinin adı ve o kişinin sevdiği küçük bir resim ya da simge bulunurdu. Bu tür etiketler, "ex libris" olarak adlandırılırdı. (Ex libris sözcükleri Latince "..."nın kütüphanesinden" anlamına gelir.) Ex libris genellikle kitabın ön kapağının iç yüzüne yapıştırılırdı. Zamanla matbaa teknolojileri gelişip kitaplar yaygınlaşınca ex libris de pek kullanılmaz oldu. Ama günümüzde hâlâ bazı kitapseverler tarafından kullanılıyor. Siz de kendiniz için bir ex libris tasarlayabilirsiniz. Sonra da kendi ex libris'inizi çoğaltıp kitaplarınıza yapıştırabilirsiniz.

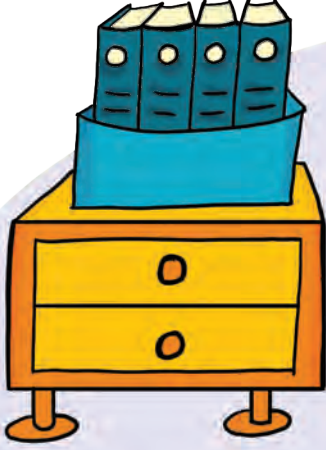
Kütüphanede Yalnızca Kitaplar mı Var?

Kütüphanelerin ilk örnekleri, kil tablet ve papirüsün kullanıldığı zamanlarda kuruldu. Eski çağlardaki kütüphaneler, önemli belgelerin ve yazılı eserlerin korunması amacıyla kullanılıyordu. Kütüphanelerin sayıları çok azdı. Çok sayıda kişinin yararlanabildiği halka açık kütüphaneler, matbaaların kurulmasının ardından

yaygınlaştı. Günümüzde kütüphanelerde kitapların yanı sıra gazete, dergi ve CD, DVD koleksiyonları da bulunuyor. Dileyen herkes kütüphanelerden yararlanabiliyor. Birçok kütüphane, kullanıcılarına ücretsiz internet erişimi de sağlıyor. Ayrıca kütüphaneye üye olanlar buradaki eserleri bir süreliğine ödünç alabiliyor.

Yayınevleri Ne İş Yapar?

Kitapların yaygınlaşmasıyla birlikte yayınevlerinin sayısı da hızla arttı. Yayınevleri, kitap, dergi ve benzeri eserler yayımlayan kuruluşlardır. Eserlerin yayımlanma sürecinde pek çok kişi görev alır. Yazar, çizer, fotoğrafçı, çevirmen, editör, tasarımcı, düzeltmen gibi. Kitaplar hazırlandıktan sonra baskı için matbaaya gönderilir.

Alamy / Digital Image

Kitaplarla Buluşma Yeri: Kitap Fuarları

Kitap fuarları, yayınevlerinin yayımladıkları kitap, dergi ve benzeri eserleri sergiledikleri etkinliklerdir. Kitap fuarları genellikle herkesin katılımına açıktır ve büyük fuar

merkezlerinde yapılır. Kitap fuarlarında yazarlarla ve çizerlerle söyleşiler, imza günleri düzenlenir. Ayrıca atölye çalışmaları ve konferanslar da yapılır.